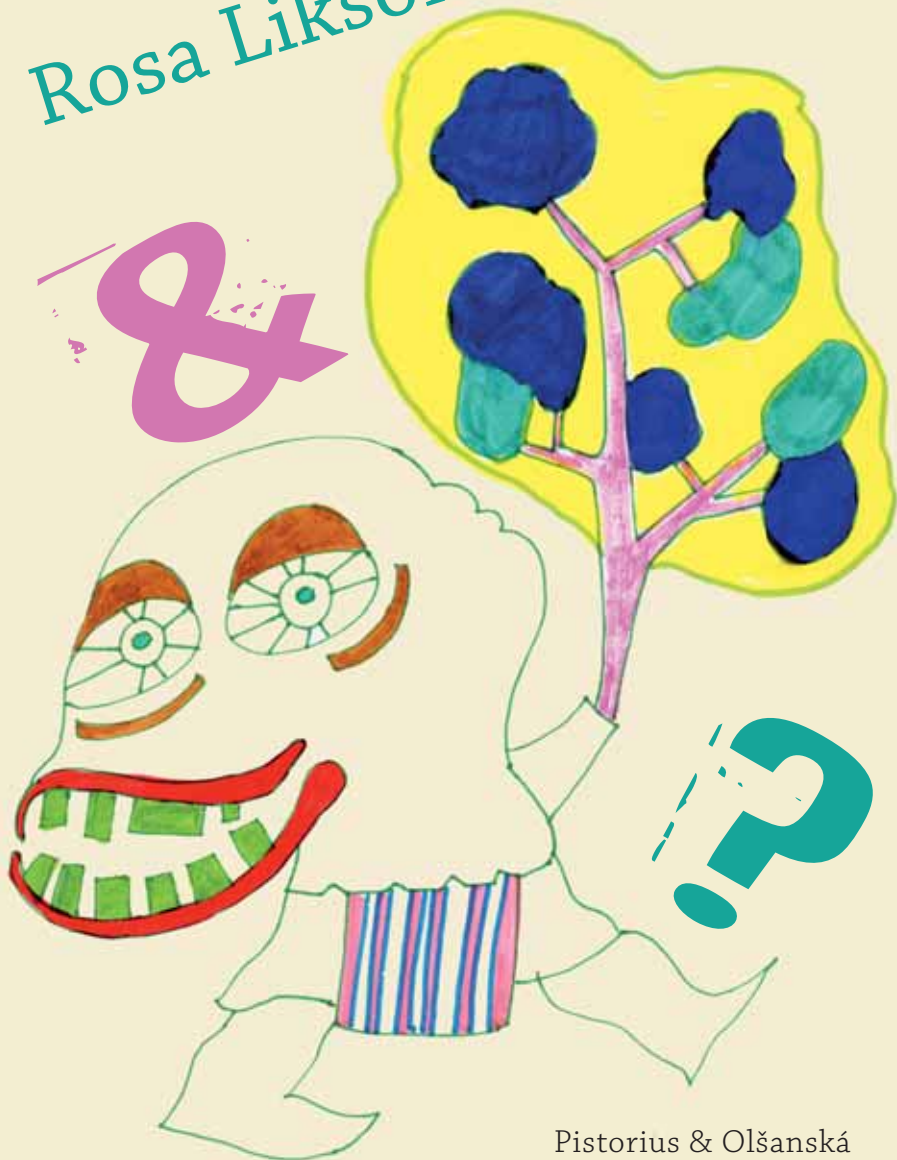

BamAlamA

Rosa Lixsom

Pistorius & Olšanská

Rosa

Liksom

vlastním jménem Anni Ylävaara (*1958), je finská spisovatelka, dramatička, scenáristka a výtvarnice pocházející ze severofinského města Ylitornio. Pozornost čtenářů si získala již svojí prvotinou *Zastávka na jednu noc* (Yhden yön pysäkki, 1985) a od té doby patří ke stálícím finské literatury. Její knihy získaly řadu nejprestižnějších literárních ocenění a byly přeloženy do desítek jazyků. Přestože se Liksiom věnuje nejrozličnějším literárním žánrům, prosadila se a proslavila zejména svými krátkými povídkami.

V českém překladu zatím vyšel výbor povídek Rosy Liksiom *Prázdné cesty* (1997), její román *Paní plukovníková* (Everstinna, 2017, č. 2019) a sbírka povídek *Život je jen náhoda* (Väliaikainen, 2014, č. 2020). Svými texty je zastoupena v antologiích *Za letních nocí se tu nespí lehce* (2019) a *Finská čítanka* (2019). Mezi významná díla, která se zatím nedočkala českého překladu, patří alegorický román *Kreisland* (1996), román *Kupé č. 6* (Hytti nro 6, 2011), inspirovaný vlastními zážitky v Sovětském svazu a oceněný nejvýznamnější finskou literární cenou Finlandia, nebo sbírka povídek *Země* (Maa, 2006).

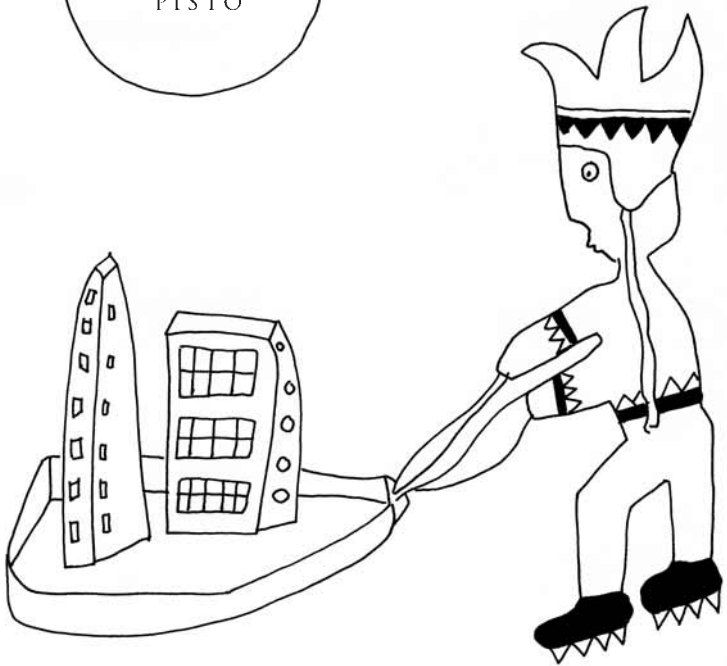

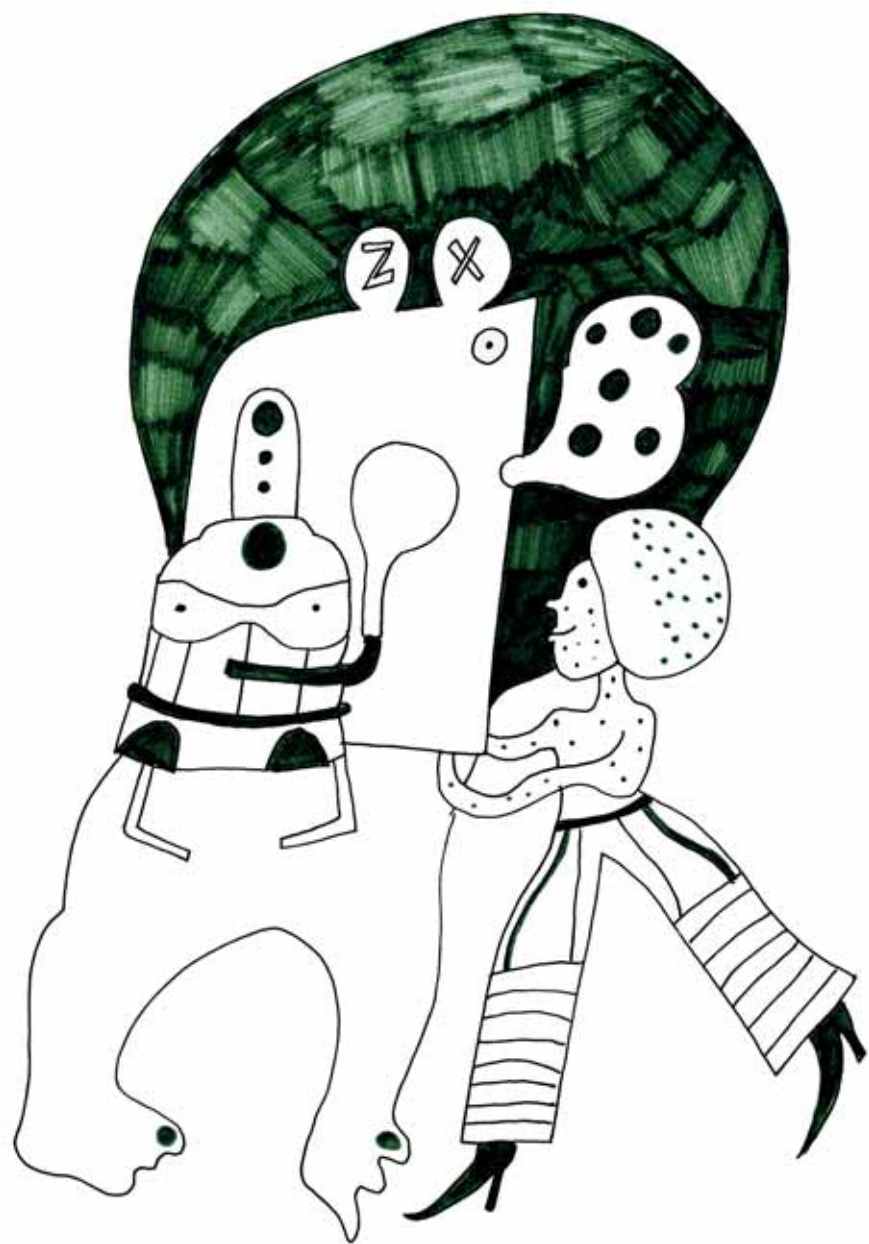
Bama lāma

vydaná v roce 1993,

je sbírka krátkých nekorektních textů, pro něž je Rosa Liksom považována za jednu z nejvýznamnějších současných evropských autorek. Titul knížky odkazuje na bláznivý rokenrol *Bama Lama Bama Loo* jednoho z králů tohoto žánru Little Richarda. Její minipříběhy, kterými si získala čtenáře z desítek zemí, se nebojí dotknout žádného společenského tabu, ať už se jedná o bezdomovectví, drogy, alkoholismus či různé podoby sexuality. Jako by ji lákaly každé dveře, nad nimiž bliká nápis „Zákaz vstupu“. Do prostoru za nimi vchází svobodně, přímočaře, bez jakéhokoliv moralizování, s neobyčejným smyslem pro detaily, živý jazyk a černý groteskní humor, jímž jakoby stroboskopickými záblesky nasvěcuje život svých nehrdinských hrdinů, pohybuujících se často na samém okraji společnosti.

Bama lāma

Rosa Liksom

z finštiny přeložil Vladimír Piskoř

Pistorius & Olšanská
Příbram 2021

Překlad knihy byl podpořen Ministerstvem kultury ČR
a finskou nadací pro export finské literatury FILI.

MINISTERSTVO
KULTURY

F I L I

FINNISH
LITERATURE
EXCHANGE

Copyright © Rosa Liksom, 1993
Translation © Vladimír Piskoř, 2021
Illustrations © Rosa Liksom, 2021

ISBN 978-80-7579-128-3 (PDF)
ISBN 978-80-7579-117-7 (tištěná kniha)

BamAlOO

Jakmile

naplnil nádrž, čekala ho dlouhá jízda. Za městečkem se rozvinula úzká, písčité cesta. Nechal auto, ať si jede vlastním škubavým tempem. Měl za sebou dlouhý let, v ramenou napětí po probdělé noci a v koutcích úst záchvěvy hlásek cizí řeči. Byla tu pole, úzké říčky, které burácivě plnily hluboká údolí, peřejky, po nichž splouvaly převalující se klády až k pile v ústí řeky. Koně na rozlehlých loukách lenivě okusovali trávu, ovce na břehu jezera a krávy s naběhlými vemeny téměř u krajnic. Tam daleko, kde nastoupil do letadla, vyl nad mořem vítr jako šest polnic šesti andělů, zbraně promlouvaly jazykem ulice a muži, s černou pleť a velcí, padali mrtví do škarpy dřív, než se naučili ukout první rytmus černé země. Tam daleko za mořem byly mraky větší a temnější, lidské tváře zkřivené už při narození. Usmál se pro sebe, ještě pět tisíc zataček, ještě dva tisíce vršků a bude v cíli, na konci světa, v zemi vody a ohně, na ostrůvku snů, kde se zjara ozývá tlukot bělokurů a svist tetřevích křídel, ve ztracené zemi, kde močál vydechuje svou

zastřenou mlhu nad vesmír. Jízda pokračovala. Byla cesta, bylo auto a byl muž, byly neobydlené planiny, chudá, pustá, ale teskně krásná divočina a horkem ochromená příroda jako koruna slavnostní nádhery letní noci.

FOTR

frknul do Stockholmu, kde na-
dobro zmizel, a máti nasávala jak prase. Potom jednou
ráno, dyž sem vodcházel hákovat, začla mít plnou
hubu keců. Vomílala stejnou písničku, jakou sem po-
slouchal vod dětství, jak ji šici vopustili a kolik toho
musela kurva vobětovat a tak dál. To už bylo přes
čáru. Popad sem paličku na maso a rozmlátil jí hlavu
na sračky, šecky nářky tý čubky tím skončily. Soudní
proces proběh podle normálního mustru a já se ani
nesnažil cokoli zapírat. Můj vobhájce sice říkal, že
by mi helflo nechat se vyšetřit na psychině, ale já mu
na to řek, tak to sory, já sem ten čin spáchal ve stavu
naprostý přičetnosti, ničeho nelituju.

V base mě to sralo až na půdu. Necejtíl sem se tam
dobře, já byl zvyklej chodit hákovat a bejt mezi lidma.
Blbý kydy vostatních basmanů mě nezajímaly a i ji-
nak jako bysem mezi ně vubec nezapadal. Trápil sem
se a byl sem daun, protože to tam stálo za vyliž. Došlo
mi, že do ráje mě čeká zatraceně dlouhá štreka, dva-
náct roků, takže si ten ráj musím zařídit tam. Ved sem
řeči s vězeňským kaplanem a dal se na víru. Byl to

takovej zakřikprd, ale vykládal dobrý storky, třeba jak David zabil lva a jak jeden frajer trefil Goliáše šutrákem do hlavy. Já sem dovopravdy věřil, nikoho sem nebalamutil, chodil sem na mše a dělal šecker, co věřící normálně dělaj. Zjistil sem, že si mě voblíbily šajby nahoře, a to mi hrálo do noty. Brali mě za polepšenýho, ačkoli sem navzdory víře vodmítal svýho činu litovat. No dobrá, před kaplanem a tak sem litoval, ale sám před sebou a před Bohem nikdy, protože sem udělal dobře.

Za mřížema sem sloužil Bohu dobrej rok a půl, dyž mi ten kaplan navrh, že bysem s nim moh jet na letní náboženský setkání do Vihti a potvrdit tam svou víru. Souhlasil sem, protože sem chtěl ukázat, co to vobnáší, dát se na víru, a chtěl sem tak ňák povznýst Boží lásku. Dostal sem vod náčelníka basy povolenku a jeli sme. Jen co sme se dostali za dráty kdesi ve Vallile a před náma ležel asfalt a zatraceně krásná letní neděle, moje víra se vytratila. Zíral sem přes vokno na tu Bohem stvořenou krásu, na paneláky, benzinky, auťáky a chodce, a měl najednou pocit, že

do hajzlu, já přeci patřím semka, a ne do nebeskýho království. Kouknul sem na pastora. V pohodě si řídil, fakt v úplnym klídku, a já nemoh pochopit, jak sem se moh na něco takovýho dát. Za Kämpylä, těsně před nájezdem na dálnici, sem ho popad pod krkem a von na fleku vypustil duši. Přesunul sem jeho tělo na svý místo, sám sem si sed za volant a vodjel do Naantali, toho sráče sem cestou hodil do vod Aury a přeplavil se trajektem do Švédska. Tady ve Stockholmu sem už pár roků a šecko tu kruci běží náramně. Vostříhal sem si vlasy a nechal si narůst fousy, našel si práci, voženil se, vzal si manželčino méno, udělal sem jí děcko a sehnal kvartýr v Rinkeby. Vo tom kaplanovi nebylo nic slyšet a mně se po víře už ani nezasteskne. Žiju si právě takovej život, jakej chci, a svym způsobem sem tomu flandáčkovi děsně vděčnej, že se to šecko vodehrálo jakoby pravověrně podle evan-gélie. Von jakoby svou smrtí vykoupil můj život, neboli von byl jak Ježíš Kristus, jedinej syn nebeskýho království.

V Amster- damu

je čas tulipánů, ačkoli v noční tmě je nelze okem rozeznat. Pronikavá vůně květin se ztrácí pod nasládlým zápachem výfukových plynů a horkého spermatu. Tupý klapot ochozených podpatků na parkové cestě, vrzání ztuhlé kůže a PVC pod hustými lipami, přidušené šepoty ve skrytu růžového keře. Bouchnou dveře auta, pouliční lucerna se matně rozsvítí, na okapu činžáku zakřičí pták. Muž se tlumeně uchechtne, vytáhne z hlubin kožené bundy velký nůž s těžkou čepelí a máchne jím klukovi do otevřeného poklopce. Lucerna osvětluje mladíkovo otrhané džíny a ošlapané kovbojské boty, tvář zůstane v noční tmě. Kluk zapiští jako myška v tlamě domácí kočky, na čepeli se mihne rychlý paprsek pouličního osvětlení a klukův úd se zachvěje. Muž klukovi zkroučí ruce za záda a vyprázdní mu kapsy. Vyškubne nůž z poklopce a zasune si ho zpátky do kožené bundy, pustí klukovi ruce, nastartuje auto a obloukem vyjede doleva. Kluk zůstane na ulici sám, a než se otočí pryč, zlehka si osahá poklopec, pod nímž tepe něco, co dřív nevnímal, že existuje.

Vo panenství

sem přišla v devíti, s dvaadesátiletým cvičitelem psů na jedny psí výstavě. Já tam byla předvíst našeho Peru a ten dědek seděl v porotě. Vo pauze na kafe si přišel se mnou povídat a nalákal mě na flašku psího šampónu k sobě do auta a tam se to stalo. K ničemu mě nenutil, já si prostě hnedka dala říct, poněvač už tenkrát sem byla blázen do starších chlapů. Tim to začlo a pak to nabralo takovej fičák, že dyž mi bylo třináct, všichni mysleli, že mi je pětadvacet, a do hospod mě pouštěli bez vobčanky. Rozdávala sem si to s kdekym, vod zedníků po ředitele firem, ale nikdy sem nepíchala za prachy, já jim prostě dávala, že sem chtěla, dycky zadara. Takle sem prožila dětství a byla šťastná. Pak sem ale jednoho dne zjistila, že sem závislá na práškách. Měla sem v kabelce seznam aspoň padesáti doktorů, vod kerejch sem si po taškách nosila pilulky všeho druhu. Brala sem zavděk kdečim, ať už to byly mužský, nebo ženský hormony, nebo tablety se železem. Zobala sem všecko, co se namanulo, jenže to vycházelo příšerně draho. Vem si jenom, na kolik vyjde návštěva u soukromýho

doktora a co stojej léky. I dyž sem normálně pracovala, prachy na outraty po lékárnách mi furt chyběly. Tak sem si nakonec sedla a zgruntu se zamyslela. A rozhodla se, že si splaším za manžela nějakýho doktora, a dám si tak do cajku jak finance, tak zobání. Vyrazila sem na předvánoční večírek mediků. Bylo tam hafo zakomplexovanejš, nadrženejš doktůrků, vypila sem sotva dva svařáky a už se dal se mnou do řeči takovej vidlák a já ho na místě sbalila. Zrovna dodělal školu a pracoval na poliklinice, byl to v mym životě první chlap pod štyrycet. Trouba a ještě k tomu šerednej, ale doktor. Už nemusim shánět recepty a lítat po apatykách. Lékárnu teď mám doma v šatně a širokánskej výběr. Zobu nejlepší veselý tabletky jako eště nikdy a sem totál srovnaná. Starej maká, platí uklizečku a mě zbožňuje jako nejdražší poklad na světě, což taky sem. Večer, dyž přide z práce domu, si hrajem na doktora a je nám třeskutě fajn.

Hasiš

mi nikdy nechutnal, ale vzalo to švunk. Začal sem až v sedumnácti a za dva roky sem v tom jel až po uši. Denně na fetu. Sjížděl sem se po ránu, v poledne, večír a imrvére sem byl v rauši. Makal sem v Koffu, rozvážel sem dodávkou pivo a prachy mi na fet vystačily tak akorát. Život to byl všelijakej, hodně proměnlivej. Dycky sem měl hromadu bab, kerý se mi postaraly vo všecko základní a dohlídly, ať sem umytej, mám dobrej vohoz a pořádný žrádlo. Myslim, že na to fetování padlo tak sedum roků. Moc si toho nepamatuju, zdaleka ne všecko, ale dycky se mi vybaví náká drobnost. Například jak sem zabil jednoho paznehta na jedný stavbě ve Vesale. Jasně si pamatuju, že to bylo k ránu, slunce zrovna vykouklo zpoza jeřábu, dyž mi došlo, že sem toho vola zabil. Proč, to si už nespomínám, možná šlo vo nákej dloužek za matroš nebo vo nákej podraz. Co dalšího si pamatuju, tak to, jak sem tudle v únoru vylez sjetej na střechu Helsinský katedrály, a ten vejhled z tý vejšky mě kurva fakt dostal. Hlavní město bylo tak krásný, až sem se z toho rozbřečel. To si pama-

tuju, ve štyryadvaceti sem holt ztratil morál. Byl sem v podstatě v prdeli, neměl sem kde bydlet ani co slušnýho si voháknout. Svym způsobem sem zrovna přicházel vo naději, co se celýho života tejče, a marně se probíral takovejma věcma jako volba povolání, stárnutí, smysl života. Dokonce i matroš mi docházel a já měl pocit, že už dlouho žít nebudu, ale jak sem tam tak přemejšlel jako nákej Schopenhauer, přepad mě strašnej hlad. A ten hlad se menoval grilovaná klobása. Já, ty vole, to snad ne, eště to mi chybělo. Já vobvykle hotdogy a podobný blafy nežeru, já vlastně vůbec nežeru maso, jedine v totální nouzi, ale byl sem na tom tak zoufale, že sem to vzdal a zašel si ke stánku na Hämeentie. Nestála tam žádná fronta ani nikdo, i dyž bylo skoro ráno. Poručil sem si jednu grilovanou klobásu a moc sem tam nevokouněl, vydoloval sem z kapsy prachy, zacáloval a šel si stoupnout na roh stánku. Rozbalil sem papír a voni tam klobásy byly kurva dvě, přitom sem platil jen jednu. To mě teda pobavilo. Vrátil sem se k vokýnku, s úsměvem sem kouk tý ženský do vočí a vyhodil ty

klobásy do prdele. Vona se na mě usmála a byla jako panenka. Dva tejdny nato sme voznámili, že se berem. Uspořádali sme velkou svatbu s celou rodinou u ní doma na venkově. Byla to tak nádherná svatba, že sem bulel štěstím. Já sem venkovany dycky nesnášel a nikdy sem prstem nezavadil vo jedinou babu, kerá by nebyla z Helsinek, ale všecky tydle zásady teďka vzaly zasvý raz dva. Koupili sme si domek v severní Karélii. Považ, já, Helsinčák v pátý generaci, a chci se vodstěhovat na venkov! Tejden potom, co sme se přestěhovali, sem přestal hulit. Je to už patnáct dnů a mě ani jednou nenapadlo se zčadit. Před tejdnem sme se rozhodli do toho bušit, abysme udělali děcko, a včera schrastila vona fleka, támdlec v mlíkárně, něco kolem úklidu. Cejtíme se tady strašně dobře a sme krutě šťastný. Já se učim zdejší zvyklosti jako lovit medvědy a chytat ryby na udici a fakt nemám dlouhou chvíli. Po Helsinkách se mi ani trochu nestejská, a to sem je kdysi měl za posvátný.

Jen

co novorozeně odnesli z porodního sálu, řekl muž své zpocené a vyčerpané manželce, že se chce rozvést. Podívala se na něj s překvapeným výrazem v obličeji a bezmocně si vzdychla. Požádala ho, ať to rozhodnutí odloží do doby, než přijde domů, ale on svůj spěch odůvodnil, že nechce zažít okamžik, kdy jeho žena s miminem v náručí přijede taxíkem před panelák, vyveze se těsným, opapundeklováním výtahem do druhého patra a otevře dveře jejich společné domácnosti. Žena mu rozuměla, neboť ta představa připadala protivná i jí.